

فتح بازارهای منطقه با شاه کلید تجاری سازی فناوری

ستفا حلقه وصل ایده تا ثروت در زیست بوم اقتصاد دانش بنیان

فناوران و نخبگان کشور احساس کنند که مسیر تبدیل یک ایده خلاقانه به یک کسب و کار سودآور و تولید ثروت، مسیری کاملاً شفاف، تعریف شده، حمایت پذیر و کاملاً تحقق یافتنی است.

● عبور دانش بنیان ها از پيله حمايت های دولتي به سمت باز يگري در اقتصاد ملي

معاون اقتصادی و تجاری ستفا با ارزیابی روند رشد شرکت های دانش بنیان در کشور اظهار داشت: خوشبختانه نسل جدید شرکت های دانش بنیان نسبت به دهه گذشته به بلوغ بسیار بالاتری دست یافته اند و به مرور در حال عبور از فضای صرفاً حمایتی به سمت تبدیل شدن به بازیگران واقعی اقتصاد ملی هستند. وی افزود: امروز این شرکت ها دیگر متقاضیان منفعل تسهیلات دولتی نیستند؛ بلکه به تأمین کنندگان اصلی فناوری، صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی و شرکای استراتژیک صنایع بزرگ تبدیل شده اند. با این حال، گام بعدی ما این است که این شرکت ها بتوانند جایگاه پایدار خود را در زنجیره ارزش صنایع مادر تثبیت کرده و سهم مناسبی از بازارهای منطقه ای و پروژه های بین المللی کسب کنند؛ چراکه تنها در این صورت است که اقتصاد دانش بنیان به موتور پیشران رشد اقتصادی کشور بدل خواهد شد.

● از استخدام گرایی تا کارآفرینی؛ انقلاب جهاد دانشگاهی در نگرش اشتغال نخبگان

امیری با اشاره به اقدامات جهاد دانشگاهی در حوزه اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی گفت: یکی از مأموریت های محوری جهاد دانشگاهی در سال های اخیر، تغییر نگرش جامعه نخبگانی نسبت به مقوله اشتغال بوده است. امروز به لطف فرهنگ سازی های صورت گرفته، بسیاری از جوانان مستعد و خلاق کشور به جای انتظار برای استخدام در دستگاه های دولتی، به دنبال خلق کسب و کارهای نوآورانه و اشتغال زایی نوآورانه هستند. وی به زیرساخت های ایجاد شده توسط این نهاد اشاره کرد و افزود: جهاد دانشگاهی با راه اندازی مراکز نوآوری، مراکز رشد، ارائه آموزش های تخصصی و مهارتی، حمایت از شرکت های فناوری و شبکه سازی میان آن ها و صنایع بزرگ، بستر مناسبی را برای تحقق این تغییر رویکرد فراهم کرده است. البته این مسیر زمانی به پایداری کامل می رسد که دسترسی کارآفرینان به بازارهای بزرگ، سرمایه های خطرپذیر و بازارهای صادراتی تسهیل شود تا کارآفرینی نوآورانه به انتخاب نخست نخبگان کشور تبدیل گردد.

● ضرورت گذار از «فناوری های عرضه محور» به «تقاضا محور»

معاون اقتصادی و تجاری سازمان ستفا در پاسخ به این سوال که اگر حق انتخاب برای اصلاح تنها یک چالش کلیدی در نظام فناوری کشور را داشته باشد، کدام موضوع را اولویت می داند، تصریح کرد: اولویت اصلی من «تقاضا محور کردن نظام فناوری کشور» است. سال هاست که بخش عمده ای از سیاست های حوزه فناوری ما بر مبنای «عرضه محور» طراحی شده؛ یعنی فناوری تولید می شود بدون اینکه بازار مشخصی داشته باشد. در حالی که پیشران اصلی نوآوری در دنیا، نیاز واقعی بازار و صنعت است. وی در خصوص نقش کلیدی ستفا در این اصلاح ساختاری افزود: معاونت اقتصادی و تجاری ستفا تلاش می کند تا به عنوان یک

بلکه یک دارایی راهبردی برای کشور محسوب می شود.

● شناسایی گلوگاه های سه گانه در مسیر تجاری سازی دانش

امیری با آسیب شناسی فاصله میان پژوهش های دانشگاهی و بازار مصرف در کشور اظهار داشت: مسئله اصلی امروز ما در حوزه فناوری، کمبود دانش یا مقاله علمی نیست؛ بلکه گره اصلی در ضعف اتصال و هماهنگی میان اجزای مختلف زیست بوم نوآوری است. متأسفانه در بسیاری از موارد، پژوهشگر، صنعتگر، بازار و سرمایه گذار در مسیرهای جداگانه و بدون تلاقی حرکت می کنند و به همین دلیل، پروژه های نوآورانه به بلوغ اقتصادی نمی رسند. وی گره های اصلی تجاری سازی در کشور را به سه دسته تقسیم کرد و افزود: «نبود تقاضای نوآورانه سازمان یافته از سوی صنایع بزرگ»، «کمبود شدید سرمایه گذاری های خطرپذیر و سرمایه رشد» و «ضعف نهادهای واسطه ای که بتوانند فناوری را از دانشگاه به بازار منتقل کنند»، سه چالش اساسی این حوزه هستند. در این میان، جهاد دانشگاهی به دلیل حضور همزمان در چهار عرصه آموزش، پژوهش، فناوری و صنعت، از معدود نهادهایی است که می تواند نقش این حلقه مفقوده را ایفا کرده و این زنجیره گسسته را به هم متصل کند.

● بومی سازی فناوری های راهبردی؛ خنثی کننده تحریم ها

معاون اقتصادی و تجاری سازمان ستفا، مهم ترین کارکرد تجاری سازی فناوری در کشور را کاهش وابستگی در حوزه های کلیدی دانست و گفت: اگر بخواهیم تنها به یک دستاورد بزرگ در این حوزه اشاره کنیم، بدون شک آن دستاورد «کاهش وابستگی کشور به فناوری های راهبردی» است. شرکت های دانش بنیان با ورود به حوزه های حیاتی مانند تجهیزات پزشکی، داروسازی، صنایع نفت، گاز و پتروشیمی، کشاورزی مدرن و فناوری اطلاعات توانسته اند بخش های مهمی از نیازهای کشور را بومی سازی کنند. وی در ادامه افزود: این موفقیت صرفاً به معنای صرفه جویی ارزی نیست؛ به معنای تضمین امنیت اقتصادی، استمرار تولید کارخانجات و ارتقای تابآوری ملی در روزهای سخت تحریم است و این دقیقاً همان نقطه ای است که فناوری در خدمت اقتدار ملی قرار می گیرد.

● زنجیره ارزش ستفا؛ بستری امن برای تبدیل ایده به ثروت

امیری با تشریح دستاوردهای شاخص سازمان تجاری سازی فناوری و اشتغال دانش بنیان (ستفا) تصریح کرد: بزرگ ترین دستاورد ستفا، طراحی و ایجاد یک «زنجیره کامل تجاری سازی فناوری» است. ما در معاونت اقتصادی و تجاری ستفا، رویکرد پروژه محور را به یک نگاه اکوسیستمی تغییر داده ایم. این زنجیره از شناسایی فناوری های دارای مزیت نسبی شروع شده و با ارزیابی اقتصادی، جذب سرمایه گذار، انتقال فناوری، بازآرایی و در نهایت حمایت همه جانبه از شرکت های دانش بنیان در قالب مشارکت های صنعتی تکمیل می شود.

وی هدف نهایی از طراحی این زنجیره را ایجاد آرامش خاطر برای جامعه علمی دانست و افزود: هدف ما این است که پژوهشگران

دکتر امیری، معاون اقتصادی و تجاری سازمان تجاری سازی فناوری و اشتغال دانش بنیان (ستفا)، در گفت و گویی تفصیلی با تشریح شعار امسال جهاد دانشگاهی مبنی بر «اقتدار علمی در افق مقاومت»، به تبیین نقش راهبردی این نهاد در زنجیره ارزش فناوری، چالش های تجاری سازی دانش و اولویت های پنج سال آینده کشور در حوزه اقتصاد دانش بنیان پرداخت.

وی در این گفتگو با تأکید بر ضرورت گذر از رویکردهای سنتی حمایتی، راهکارهای عملیاتی ستفا را برای تبدیل دانش به ثروت ملی تشریح کرد. مشروح این گفتگو در ادامه آمده است:

● اقتدار علمی؛ از لبه آزمایشگاه تا تجاری سازی و ثروت آفرینی

معاون اقتصادی و تجاری سازمان تجاری سازی فناوری و اشتغال دانش بنیان (ستفا) با اشاره به مفهوم واقعی اقتدار علمی در کشور اظهار داشت: علمی که نتواند مشکلات واقعی جامعه و صنعت را حل کند، ابرر خواهد ماند. اقتدار علمی زمانی معنای حقیقی خود را پیدا می کند که فناوری از مرزهای آزمایشگاه خارج شده، به محصول، شرکت و بازار متصل شود و در نهایت به قدرت اقتصادی و تولید ثروت ملی بیانجامد.

وی با تبیین پیوند ناگسستنی میان مقاومت اقتصادی و توسعه فناوری تصریح کرد: مقاومت در شرایط امروز کشور، صرفاً یک واژه یا مفهوم سیاسی نیست؛ بلکه به معنای تابآوری و مقاومت اقتصادی در برابر محدودیت ها و تحریم های بین المللی است. هر فناوری جدیدی که وابستگی کشور را کاهش دهد، بهره وری صنایع را ارتقا بخشد، زنجیره ارزش داخلی را تکمیل کند یا مسیر صادرات غیرنفتی را هموار سازد، در حقیقت خشت مقاومت و بنیان اقتدار ملی را پایه ریزی کرده است.

امیری با تشریح نقش جهاد دانشگاهی در این عرصه افزود: رسالت اصلی جهاد دانشگاهی، تبدیل ظرفیت های عظیم علمی کشور به توانمندی های صنعتی و اقتصادی است؛ به گونه ای که فناوری ایرانی نه تنها پاسخگوی نیازهای داخلی باشد، بلکه توانایی رقابت در بازارهای منطقه ای و بین المللی را نیز کسب کند.

● چهار شاخص طلایی تبدیل دستاورد علمی به مؤلفه قدرت ملی

معاون اقتصادی و تجاری ستفا در پاسخ به این پرسش که چه زمانی یک فناوری از مرحله ثبت اختراع و دستاورد علمی عبور کرده و به یک مؤلفه اقتدار آفرین تبدیل می شود، گفت: یک فناوری زمانی به مؤلفه قدرت ملی تبدیل می شود که به صورت همزمان چهار ویژگی کلیدی را داشته باشد؛ نخست اینکه بتواند یک نیاز واقعی و ملموس از صنعت یا کشور را برطرف کند. دوم، قابلیت تولید در مقیاس صنعتی را داشته باشد. سوم، از یک مدل اقتصادی پایدار و بازار تضمین شده بهره ببرد و در نهایت، بتواند مزیت رقابتی کشور را ارتقا دهد.

وی یادآور شد: به عبارت دیگر، زمانی می توانیم بگوییم به اقتدار نوآورانه رسیده ایم که آن دستاورد علمی بر شاخص هایی چون تولید ناخالص داخلی (GDP)، اشتغال متخصصان، توسعه صادرات، امنیت اقتصادی یا کاهش محسوس وابستگی اثرگذار باشد. در این حالت، فناوری دیگر یک دارایی صرفاً علمی و بایگانی شده نیست،